

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

Рівень освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Тривалість викладання	5-й семестр (9, 10 чверть)
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття:	
лекції:	2 година на тиждень
практичні:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7868>
Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти
Онлайн-консультації: Lashchenko.O.V@nmu.one

Викладач:

Лашенко Оксана Василівна

к. держ. упр., доцент, доцент кафедри

Персональна сторінка:

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Lashenko/Lashenko.php>

E-mail: Lashchenko.O.V@nmu.one

1. Анотація до курсу

Під час вивчення даної дисципліни Ви ознайомитеся із сутністю інвестиційної політики, дізнаєтеся про підходи та інструменти її реалізації, про основні її напрями з урахуванням кращого світового досвіду.

Відомо, що однією із найбільш характерних особливостей сучасного етапу розвитку економіки України є якісно нова роль регіонів, яка ґрунтується на перерозподілі найважливіших повноважень, особливо у сфері прав та компетенції при вирішенні питань їх соціально-економічного і культурного розвитку.

Тому ключовим завданням регіональної інвестиційної політики є забезпечення комплексного характеру цього процесу. А вихідними напрямками її розробки у вітчизняних регіонах є передовсім формування її належної критеріальної основи, визначення цільової спрямованості та механізму і структури управління інвестиційною сферою, зміцнення економічної бази будівельного комплексу, формування та розвиток нормативно-правового

забезпечення інвестиційної діяльності. Водночас обґрунтування регіональної інвестиційної політики виходить із визначення її економічної сутності, структури і форм її здійснення та прогнозування можливостей ефективного інвестування відповідно до поставлених цілей. Її ж результативність визначається насамперед загальноекономічною ефективністю інвестуванні із врахуванням соціальної спрямованості інвестиційної діяльності. Посилення її загальної економічної ефективності дає змогу підвищити значення економічного і соціального чинників у процесі реалізації інвестиційної політики, а забезпечення узгодженості економічного та соціального блоків за її здійснення теж відноситься до її найважливіших завдань у рамках території

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення та системи соціальних знань у галузі управління інвестиційною діяльністю в умовах ринкової економіки у т.ч. засвоєння основних теоретичних положень та опанування необхідними практичними навичками, що мають забезпечувати її ефективність, навчити знаходити раціональні проектні рішення в реальних проблемних ситуаціях

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з сутністю, особливостями, теоретичними та методологічними засадами проведення інвестиційної політики, розглянути її моделі, сучасні теоретичні та практичні підходи до регулювання;
- навчити аналізувати нормативно-правові акти, стандарти у інвестиційній сфері;
- ознайомити з інвестиційною статистикою та навчити користуватися джерелами інформації у даній сфері
- ознайомити із формування та реалізація регіональної інвестиційної політики;
- засвоїти форми реального інвестування та політика управління ними;
- навчити розробляти та оцінювати інвестиційні проекти.

3. Результати навчання:

- вивчити основні поняття, теоретичні підходи до розгляду інвестиційної політики, розкрити мету, завдання, напрями, пріоритети, складові інвестиційної політики;
- оцінювати чинну інвестиційну політику регіону, соціально-економічні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях з урахуванням сучасних проблем;
- інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід інвестиційної політики, розуміти зв'язок між тенденціями соціально-економічного розвитку з напрямками інвестиційної політики та конкретними завданнями у даній сфері;
- обґрунтовувати шляхи подолання інвестиційних проблем, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки на основі знань суб'єктів та об'єктів, методів, форм та технологій інвестиційної політики;
- розглядати прийняття професійних рішень у соціально-економічній сфері, розробляти плани, програми заходів, спрямованих на покращення інвестиційної привабливості країни, регіону та громади.

4. Структура курсу

Тема 1. Інструменти забезпечення сталого розвитку територіальних громад

- 1.1. Класифікація інструментів розвитку територіальних громад
- 1.2. Сутність економічних, фінансових, управлінських та соціальних інструментів
- 1.3. Роль інструментів стратегічного планування та громадської участі в управлінні розвитком громад
- 1.4. Сучасні інноваційні підходи забезпечення сталого розвитку використовуються у громадах України

Тема 2. Муніципальний маркетинг як інструмент розвитку територіальних громад

- 2.1. Сутність муніципального маркетингу і його роль у розвитку територіальних громад
- 2.2. Основні елементи та стратегії використовуються в муніципальному маркетингу
- 2.3. Формування бренду громади та іміджу території
- 2.4. Приклади успішного муніципального маркетингу в Україні та за кордоном

Тема 3. Фінансові інструменти розвитку територіальних громад

- 3.1. Основні джерела формування бюджету територіальної громади
- 3.2. Місцеві податки та збори та їх вплив на розвиток громади
- 3.3. Роль міжбюджетних трансфертів у розвитку громад
- 3.4. Залучення інвестицій та фінансова спроможність громади

Тема 4. Грантові програми та міжнародна технічна допомога

- 4.1. Міжнародні програми підтримки розвитку територіальних громад в Україні
- 4.2. Підготовка ефективної грантової заявки
- 4.3 Роль партнерства з міжнародними організаціями
- 4.4. Приклади успішного використання грантів у розвитку громад

Тема 5. Інструменти участі громадян у розвитку територіальної громади

- 5.1. Форми громадської участі в управлінні громадою
- 5.2 Громадський бюджет (бюджет участі) та його реалізація
- 5.3. Забезпечення ефективної комунікації між владою і мешканцями громади
- 5.4. Інструменти залучення громадськості до процесів прийняття рішень в громадах

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Інструменти забезпечення сталого розвитку територіальних громад (5 год.)
2. Муніципальний маркетинг як інструмент розвитку територіальних громад (10 год.)
3. Фінансові інструменти розвитку територіальних громад (10 год.)
4. Грантові програми та міжнародна технічна допомога (10 год.)
5. Інструменти участі громадян у розвитку територіальної громади (10 год.).

Індивідуальне завдання полягає у підготовці та захисті есе за обраною тематикою, що відповідає змісту дисципліни. Важливими критеріями є академічна доброчесність та вміння висловити власну точку зору з дискусійних питань.

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint). Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів вищої освіти).

Тематика індивідуальних завдань (есе):

1. Інструменти сталого розвитку територіальних громад: сутність та класифікаційні підходи.
2. Економічні механізми забезпечення розвитку територіальної громади.
3. Фінансові інструменти як основа самодостатності громади.
4. Управлінські інструменти у системі стратегічного розвитку територій.
5. Соціальні інструменти формування стійкості територіальної громади.
6. Роль стратегічного планування у забезпеченні сталого розвитку громади.
7. Громадська участь як інструмент реалізації стратегій розвитку.
8. Інноваційні підходи до управління розвитком громад в умовах децентралізації.
9. Впровадження принципів сталого розвитку у діяльність українських громад.
10. Муніципальний маркетинг: теоретичні засади та практичне значення.
11. Роль муніципального маркетингу у підвищенні конкурентоспроможності громади.
12. Стратегічні підходи до розвитку території через маркетингові інструменти.
13. Формування бренду територіальної громади як чинник економічного зростання.
14. Імідж громади та його вплив на інвестиційну привабливість.
15. Маркетингові комунікації органів місцевого самоврядування.
16. Туристичний потенціал як складова муніципального маркетингу.
17. Досвід впровадження муніципального маркетингу в українських громадах (на прикладі окремої ТГ).
18. Зарубіжний досвід муніципального маркетингу та можливості його адаптації в Україні.
19. Фінансова спроможність територіальної громади як передумова сталого розвитку.
20. Структура доходів місцевого бюджету та її вплив на розвиток громади.
21. Роль місцевих податків і зборів у формуванні фінансової автономії громади.
22. Міжбюджетні трансферти: механізм, значення та проблеми використання.
23. Інвестиційна політика громади як інструмент економічного розвитку.
24. Публічно-приватне партнерство у фінансуванні розвитку територій.
25. Бюджетування, орієнтоване на результат, у системі місцевих фінансів.
26. Фінансове планування та управління ресурсами громади.
27. Проблеми забезпечення фінансової стійкості громад в умовах воєнного стану.
28. Ефективність використання бюджетних коштів у розвитку територіальних громад.
29. Роль міжнародної технічної допомоги у розвитку територіальних громад України.
30. Грантові програми як інструмент реалізації стратегічних проєктів громади.
31. Особливості підготовки ефективної грантової заявки.
32. Проєктний менеджмент у діяльності органів місцевого самоврядування.
33. Партнерство з міжнародними організаціями як ресурс розвитку громади.
34. Інституційна спроможність громади до залучення грантових коштів.
35. Успішні кейси використання грантів українськими громадами.
36. Співпраця громад з міжнародними фондами та програмами підтримки.
37. Моніторинг і оцінка реалізації грантових проєктів.
38. Ризики та виклики у реалізації міжнародних проєктів на місцевому рівні.
39. Форми громадської участі у системі місцевого самоврядування.

40. Громадський бюджет як механізм реалізації принципів демократії участі.
41. Публічні консультації та громадські слухання як інструменти впливу на рішення влади.
42. Комунікаційна політика органів місцевого самоврядування.
43. Партнерство влади і громади як чинник сталого розвитку території.
44. Роль громадських організацій у розвитку територіальної громади.
45. Соціальний капітал як ресурс розвитку громади.

Критерії оцінювання есе:

Максимальна оцінка за есе 30 балів. Оцінювання здійснюється за сукупністю змістових, аналітичних та формальних параметрів, а також за результатами презентації та захисту роботи.

Високий рівень (21–30 балів): повністю дотримано структуру, логіку та рекомендований обсяг; проблема розкрита глибоко, аргументовано та системно; використано 4–7 наукових джерел, оформлених відповідно до чинних стандартів бібліографії; підготовлено презентацію, що відображає зміст есе; есе успішно захищене на практичному занятті.

Середній рівень (11–20 балів): структура та обсяг загалом дотримані, логіка викладу переконлива; проблема розкрита, але аналіз менш глибокий або неповний; використано 2–5 наукових джерел, оформлених коректно; захист проведено на практичному занятті, презентація може бути відсутня або частково відповідати змісту.

Низький рівень (0–10 балів): структура, логіка та обсяг порушені; проблема розкрита поверхово або не розкрита; використано недостатню кількість джерел (0–1) або оформлення некоректне; робота не подана або не захищена.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач вищої освіти отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається

академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності здобувача вищої освіти за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня (для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача вищої освіти шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Теоретична частина оцінюється за результатами участі у дискусіях під час проведення інтерактивних лекцій, шляхом усних опитувань/відповідей на запитання викладача. Участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр) (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>). Загалом за участь у дискусіях під час проведення інтерактивних лекцій, усних опитуваннях/відповідей на запитання викладача отримується **максимум 40 балів**.

Практична частина (індивідуальні і командні завдання) оцінюється за результатами виконання практичних завдань, які виконуються під час практичних занять та виконанню та публічній презентації результатів індивідуального завдання. При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 60 балів**.

Отримані бали за теоретичну та практичну частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати **100 балів**.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії підсумкового оцінювання. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (іспит)** під час сесії. Підсумкове оцінювання проводиться у вигляді іспиту, який включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **20 тестових завдань з теоретичної частини** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 3 бали (разом 60 балів) та **10 тестових завдань з практичної частини**, кожне з завдань оцінюється максимум у 4 бали (разом 40 балів), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкрито;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;

– 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. **За підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.**

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Положення_запобіг_виявл_плагіат-2025.pdf.

Політика щодо використання штучного інтелекту під час опанування курсу регламентується відповідними нормами «Політики щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»»:

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Політика_ШІ_2025.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки НТУ на Офіс365, відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams, перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни у застосунку Microsoft Teams та з дистанційним курсом «Основи соціальної роботи» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024-2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті

Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>.

7.7. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Інструменти розвитку територіальних громад».

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Баланюк І. Ф., Іваночко Б. Р. Заходи по залученню інвестицій в розвиток бізнесу територіальних громад на основі маркетингової стратегії. Інноваційна економіка. 2023. Вип. 1. С. 45–51.
2. Білик Р. С., Кіцак М. М. Сучасні маркетингові інструменти управління територіальними громадами. Регіональна економіка. 2023. № 4(110). С. 5–12.
3. Бобровська О.Ю. Інноваційно орієнтоване управління економічним зростанням регіонів. Інвестиції: прак-тика та досвід. 2022. Вип. 9–10. С. 5–10.
4. Бондаренко В. М., Шершун К. О. Поняття та інструменти територіального маркетингу в контексті стратегічного розвитку регіонів. Науковий вісник Ужгородського університету. 2022. № 2 (36). С. 66–73.

5. Демченко О.П. Інструментарій фінансової підтримки територіальних громад. Економіка та суспільство. 2021. №26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/327/312>
6. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади / За заг. ред. доктора наук з державного управління, професора, Заслуженого юриста України В.М. Олуйко К. : Ваіте, 2017. 432с.
7. Інструменти розвитку територіальних громад [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня бакалавра зі спеціальності Д4 Публічне управління та адміністрування / уклад.: О.В. Лашенко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 35 с.
8. Кравцова Т.В., Лашенко О.В., Кравцов О.В. Використання маркетингового підходу в діяльності органів публічного управління медичною сферою Аспекти публічного управління. 2021. Т. 9. № 4. С. 72-84.
9. Кравцова, Т., Лашенко, О., Кравцов, О., Павленко, Л. Використання проєктного підходу в процесі ревіталізації територіальних громад у післявоєнний період. Публічне управління та місцеве самоврядування, 2023. 2, 35–49, doi: DOI: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-2-5>.
10. Лашенко О.В., Серьогіна Н.К. Впровадження проєктного підходу в діяльність органів публічного управління. Державне управління та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 1.(48). С. 113-121
11. Лопушинський І.П., Григор'єва Л.М. Бюджетно-фінансова децентралізація в контексті реформування місцевого самоврядування в Україні. Наукові перспективи. 2022. № 1(19). С. 149–158.
12. Мунько А.Ю. Хохба О.Т. Суспільна угода як основа взаємодії органів публічної влади та громадськості в Україні: інтергація європейських цінностей. Публічне управління та митне адміністрування. 2022. С. 87–92. URL: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-spec.14>.
13. Орел О.В. Ключові елементи системи публічного управління резильєнтністю територіальних громад. Економіка, управління та адміністрування. 2025, С. 184–189. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-184-189](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-184-189).
14. Осадчук, С. Податкові інструменти для розвитку територіальних громад. Актуальні проблеми державного управління. 2021. №3(84), С. 234-238.
15. Плахотнікова Л. О. Маркетингові технології залучення інвестицій державними органами управління у розвиток регіонів. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 3(250). С. 85–91.
16. Серьогіна Д. О., Пушкар Т. О., Жовтяк Г. А. Маркетинг територій: підвищення інвестиційної привабливості. Науковий погляд: економіка та управління. 2022. № 3(79). С. 118–122.
17. Смолінська, С. Д., & Скидан, У. І. Стан фінансового забезпечення місцевих бюджетів. Modern Economics. 2022. Вип. №33. С. 110-116.
18. Трещов М.М., Мунько А.Ю. Сучасні інструменти розвитку громад: навч. Посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. Т 66. 328 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/11496/1/макет_СІРТ%20посібник%20ПУА.pdf.
19. Чинчик, А., Голубка, С., & палата України, Р. Податкові надходження бюджетів об'єднаних територіальних громад: теоретичний аналіз. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. Вип. №(3), С. 113-119.
20. Якушевська О. Залучення інвесторів у територіальному маркетингу. Вісник Хмельницького національного університету. 2023. № 6. С. 251–255.

Додаткові

1. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с. URL: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>.

2. Дуб А.Р. Фінансові механізми державної підтримки соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Проблеми економіки. 2019. № 1 (39). С. 53–58.
3. Західна, О., & Петришин, Х. Бюджетна децентралізація: аналіз її впровадження в Україні та світі. Молодий вчений. 2022. Вип. (4 (104)), С. 80-86.
4. Крушельницька Т. Фінансова самодостатність територіальних громад в умовах децентралізації: аналіз та нові виклики. Аспекти публічного управління. 2020. Вип. 8(1). С. 6–17.
5. Панасюк, О. М. Удосконалення механізму бюджетно-податкового регулювання розвитку територіальної громади (на прикладі Охтирської ОТГ) (Master's thesis, Сумський державний університет). 2022. С. 61.
6. Пастух К. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні сталого розвитку територій: теоретико-організаційний аспект. Науковий вісник: Державне управління. 2022. № 1(11). С. 186–206. URL: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-186-206](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-186-206).
7. Сукач, О. М., Сарана, Л. А., & Гордієнко, Л. А. Податкові інструменти регулювання доходів місцевих бюджетів. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна серія «Економічна». 2021. №(101), С. 68-78.
8. Трещов М.М. Концептуальні засади стратегічного управління ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 4(33). С. 67–75
9. Федорчак О. В., Іщенко Г. О. Маркетингові інструменти залучення інвестицій у територіальні громади. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2020. Вип. 1(25). С. 3–20.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
2. Національна історична бібліотека України. URL: <https://nibu.kyiv.ua/>
3. Public service Europe. URL: <http://www.publicserviceeurope.com/>
4. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». URL: <https://ird.gov.ua/>
5. Інститут регіонального розвитку. URL: <https://www.institute.lviv.ua/index.php/uk/proect>
6. Портал управління знаннями. Освітня платформа у сфері професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>
7. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Офіційний веб-портал. URL: <http://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/sigma>
8. Бюджети територіальних громад України. Децентралізація: веб-сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14281>
9. Державний фонд регіонального розвитку: гроші для розвитку чи проїдання. Ціна держави. URL: <https://cost.ua/730-derzhavnyy-fond-rehionalno-ho-rozvytku-hroshi-dlya-rozvytku-chy-proyidannya/>
10. Державний фонд регіонального розвитку: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <https://dfr.minregion.gov.ua/>
11. Онлайн платформа ДФРР: Міністерство розвитку громад та територій України. Бюджетна програма «Державний фонд регіонального розвитку». URL: <https://new.dfr.minregion.gov.ua>